

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 626/2024-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 8Tos/12/2024-1080 z 15. augusta 2024 takto

rozhodol:

- Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
- Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 12, čl. 17 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením krajského súdu č. k. 8Tos/12/2024-1080 z 15. augusta 2024. Sťažovateľ nie je právne zastúpený, ale žiada, aby mu ústavný súd pridelil advokáta.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Na sťažovateľa a jeho dvoch spoluobvinených ([REDACTED] a [REDACTED]) podal 24. mája 2024 prokurátor obžalobu na Okresnom súde Poprad. Obžaloba proti sťažovateľovi sa týkala prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, pretože sa mal spoločným konaním dopustiť fyzicky a verejne výtržnosti tým, že mal napadnúť iného. Sťažovateľ je väzobne stíhaný od prípravného konania, väzba z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku mu začala 26. novembra 2023 o 3.45 h a vykonáva sa v Ústave na výkon väzby Prešov. Po podaní obžaloby samosudca 3. júla 2024 (právoplatne 3. júla 2024, pozn.) rozhodol podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku v spojení s § 72 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe, pretože dôvody väzby trvali

nadalej. Hneď 3. júla 2024 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, eventuálne o jej nahradenie prijatím záruky, písomného sľubu sťažovateľa, resp. probačným dohľadom. Okresný súd uznesením č. k. 3T/50/2024-1006 z 23. júla 2024 žiadosť o prepustenie z väzby zamietol, neprijal záruku občianskeho združenia ani písomný sľub sťažovateľa a nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd zamietol napadnutým uznesením.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ sa domnieva, že je vo väzbe nezákonne. Porušenie svojich práv videl v tom, že 3. mája 2024 pri prepustení z väzby, keď už bol stíhaný za prečin výtržníctva, mu bola „*prejednaná väzba*“ za zločin ublíženia na zdraví. Sťažovateľ považoval okolnosť, keď prokurátor poukázal v rámci svojho vyjadrenia k žiadosti o prepustenie z väzby na jeho predošlé odsúdenia, za porušenie prezumpcie neviny. K samotnému napadnutému rozhodnutiu uviedol, že je arbitrárne a nedostatočne odôvodnené, pretože krajský súd sa nezaoberal jeho námietkami a výpoveďou. Ďalej uviedol, že skutok sa nestal tak, ako mu je kladený za vinu, a on nevie, prečo je už takmer 11 mesiacov vo väzbe.

4. Sťažovateľ nemal právneho zástupcu, a preto žiadal ústavný súd, aby mu ho ustanovil. Neuviedol ale vôbec žiadne okolnosti k svojim majetkovým pomerom, resp. prečo nemá zvoleného právneho zástupcu a prečo by mu ho mal ustanoviť ústavný súd.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

6. Keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1 a § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd pred tým, ako sa začal zaoberať podstatou ústavnej sťažnosti, skúmal, do akej miery nedostatok právneho zastúpenia bráni jej kvázimeritórnemu prejednaniu. Podanie sťažovateľa nespĺňalo náležitosti návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, resp. náležitosti ústavnej sťažnosti, napriek tomu z podania sťažovateľa vyplýva, že jeho podstatou je porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu (čl. 17 ústavy), základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a zákazu diskriminácie (čl. 12 ústavy) napadnutým uznesením krajského súdu. Uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou jeho rozhodovacej činnosti (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), ústavný súd, vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, pristúpil k jej predbežnému posúdeniu (m. m. I. ÚS 193/2024), pretože bol schopný posúdiť opodstatnenosť sťažovateľových námietok, a tým aj vyhodnotiť, či je potrebné sťažovateľa vyzvať na odstránenie nedostatkov jeho podania.

III.1. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

7. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namieta porušenie zákazu diskriminácie, ale v rámci sťažnostnej argumentácie neuviedol nič, z čoho by bolo možné vyvodiť hoci len teoretickú možnosť diskriminácie vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu. Vo svojej ústavnej sťažnosti iba skopíroval obsah čl. 12 ústavy bez akéhokoľvek kontextu, resp. vysvetlenia. Ústavný súd konštatuje, že označený čl. 12 ústavy má charakter všeobecného ústavného princípu a primárne neformuluje základné právo ani slobodu fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ide o pozitívny záväzok štátu premietnuť do právneho poriadku tie antidiskriminačné zásady a opatrenia, ktoré uvedený článok obsahuje, a nie je teda priamo aplikovateľný orgánmi verejnej moci Slovenskej republiky v individuálnych prípadoch (III. ÚS 51/08, III. ÚS 316/2011). Ústavný súd preto nemá dostatok právomoci konať a rozhodnúť o porušení uvedenej ústavnej normy v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Na tomto základe ústavný súd túto časť sťažnosti sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu (bod 1 výroku rozhodnutia).

8. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, ústavný súd zdôrazňuje, že tento článok je z vecného hľadiska (*ratione materiae*) v trestných veciach aplikovateľný v zásade len na rozhodovanie vo veci samej (rozhodovanie o vine a treste, t. j. trestnom obvinení) a nevzťahuje sa na rozhodovanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, z hľadiska procesných záruk poskytnutých osobe nachádzajúcej sa vo väzbe prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 17 ústavy. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby síce musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tieto sú však prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Inými slovami, pri väzobných konaniach vníma ústavný súd právo na súdnu ochranu ako súčasť práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy a v prípade zistenia porušenia práva na súdnu ochranu v takomto konaní pristúpi k vysloveniu jeho porušenia prostredníctvom čl. 17 ústavy.

9. Keďže ale v danom kontexte ide iba o technické rozlíšenie a sťažovateľ namieta aj porušenie základného práva na osobnú slobodu (podľa čl. 17 ústavy), ústavný súd sa vysporiadal aj s obsahom sťažnostnej argumentácie sťažovateľa týkajúcej sa porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu.

10. Vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku, alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (m. m. II. ÚS 76/02). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (m. m. III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011).

11. Kasačnú intervenciu ústavného súdu by mohli vyprovokovať také prípadné rozhodnutia a postupy všeobecných súdov v rámci rozhodovania o väzbe, ktoré by v určitom štádiu trestného konania predstavovali zjavný omyl či exces pri posudzovaní formálnych a materiálnych podmienok väzby, prípadne by boli iným evidentným popretím samotnej podstaty ochrany základných práv a slobôd (m. m. I. ÚS 299/2022).

12. Predmetom ústavnej sťažnosti sťažovateľa (ako ho on sám stanovil) je napadnuté uznesenie krajského súdu z 15. augusta 2024, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 23. júla 2024, ktorý nevyhovel jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Okolnosti rozhodovania o väzbe sťažovateľa z 3. mája 2024, na ktoré sťažovateľ pomerne nejasne poukazuje, preto s napadnutým uznesením (v súvislosti so žiadosťou o prepustenie z väzby) nemajú žiadnu súvislosť. Sťažovateľ navyše k svojej ústavnej sťažnosti rozhodnutie z 3. mája 2024 ani nepripojil, jeho preskúmanie by však z časového hľadiska viedlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti z dôvodu, že ústavná sťažnosť proti nemu bola podaná oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde].

13. Sťažovateľ namieta, že krajský súd sa v napadnutom uznesení nezaoberal jeho námietkami a výpoveďami. Uvedené námietky nie sú relevantné, pretože krajský súd konštatoval, že sťažovateľ v priebehu trestného konania menil svoju výpoveď, pričom aktuálne popiera trestnú činnosť, tvrdiac, že síce vypil alkohol, no nikoho nenapadol, ale to on (spolu s jeho spoločnosťou) bol bezdôvodne napadnutý majiteľom a SBS-kármí podniku, v ktorom mali oslavu. Krajský súd v napadnutom uznesení poukázal na to, že táto sťažovateľova interpretácia je v príkrom rozpore s výpoveďami svedkov a poškodených a tiež musel prihliadnuť na okolnosť, že sťažovateľov spoluobvinený (██████████) sa ku skutku priznal, opísal ho a svoje konanie oľutoval. Z týchto dôvodov napriek výpovedi samotného sťažovateľa dospel k záveru, že dôvodnosť jeho trestného stíhania je aj popri doterajšej dĺžke jeho väzby vysoko dôvodná.

14. Krajský súd tiež uviedol, že stíhaný skutok mal sťažovateľ spáchať v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia za úmyselnú trestnú činnosť. Okrem toho poukázal na to, že podľa odpisu z registra trestov sa sťažovateľ do rozporu so záujmami chránenými Trestným zákonom dostal až deväťkrát, a to aj spáchaním násilnej trestnej činnosti. Krajský súd preto konštatoval, že vzhľadom na podozrenie z recidívy za okolnosti, že trestnej činnosti sa sťažovateľ dopúšťal aj v relatívne nedávnej minulosti, je preto vysoko pravdepodobné, že ani hrozba výkonu trestu odňatia slobody neprivedla sťažovateľa k upusteniu od trestnej činnosti násilnej povahy. V tomto kontexte s ohľadom na námietku sťažovateľa o porušení prezumpcie neviný ústavný súd podotýka, že vo vzťahu k podmienkam preventívnej väzby je relevantnou skutočnosťou práve trestná činnosť sťažovateľa z nedávnej minulosti.

15. Existencia dôvodného podozrenia predpokladá danosť skutočností a informácií, ktorými možno nezávislého a objektívneho pozorovateľa presvedčiť o tom, že dotyčná osoba sa mohla dopustiť trestného činu. Skutočnosti zakladajúce podozrenie však nemusia byť na úrovni dôkazov potrebných k odôvodneniu odsúdenia alebo podaniu obžaloby (Krejčíř proti Českej republike z 26. 3. 2009, č. 39298/04 a 8723/05; Labita proti Taliansku zo 6. 4. 2000, č. 26772/95; Erdagöz proti Turecku z 22. 10. 1997). Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že stále aktuálne dôvodné podozrenia proti sťažovateľovi v tomto momente v žiadnom prípade nepredstavujú finálne hodnotenie dôkaznej situácie, ktoré nastane až pri rozhodovaní o vine a treste sťažovateľa. Sudca

inter alia skúma, či má spisbou a prípadnými pred súdom tvrdenými skutočnosťami minimálne pri dostatočne rozumnej miere pravdepodobnosti bez zjavných omylov a nesprávností osvedčenú skutočnosť, že existujú dôvody na podozrenie, že stíhaný skutok spáchal obvinený (m. m. I. ÚS 184/2023, ZNaU č. 16/2023; v okolnostiach predmetnej veci išlo o sudcu pre prípravné konanie, pričom predmetné závery sú podľa ústavného súdu primerane aplikovateľné aj na štádium konania pred súdom po podaní obžaloby, pozn.). Z uvedených dôvodov nemohlo napadnutým uznesením dôjsť k porušeniu prezumpcie nevinu sťažovateľa.

16. Krajský súd sa teda v napadnutom uznesení riadne a dostatočne zaoberal dôvodmi existencie potreby pokračovania väzobného stíhania sťažovateľa a rovnako relevantným spôsobom sa vysporiadal s nenahradením jeho väzby miernejšími prostriedkami. Napadnuté uznesenie krajského súdu preto nemožno považovať za arbitrárne alebo nedostatočne odôvodnené, naopak, vo vzťahu k základnému právu na osobnú slobodu ho ústavný súd považoval za ústavne konformné. Zároveň nie je úlohou ústavného súdu v danom štádiu trestného konania posudzovať mieru podozrenia sťažovateľa zo spáchania žalovaného trestného činu z pohľadu opodstatnenosti väzby. Pokiaľ by ústavný súd predbežné hodnotenie dôkazov vykonal, atrahoval by si právomoc všeobecných súdov, ktorá mu z hľadiska subsidiarity neprislúcha (m. m. III. ÚS 518/2021, III. ÚS 523/2021). Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je významné, či krajský súd logicky a presvedčivo odôvodnil predpoklady dôvodnosti podozrenia (m. m. napr. III. ÚS 518/2021, III. ÚS 523/2021), čo je v sťažovateľovej veci naplnené a v nadväznosti na čo ústavný súd nemohol priznať ústavnoprávnu relevanciu sťažnostnej argumentácii v tejto jej časti.

17. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

18. Ústavný súd na základe uvedených skutočností a dôvodov, ako aj s prihliadnutím na svoju judikatúru, podľa ktorej možno za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa týkajúcu sa porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu a základného práva na súdnu ochranu napadnutým uznesením krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku rozhodnutia).

III.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

19. Aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie a ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

20. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda to znamená, že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (stať III.1), je preto zrejme, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 252/2019). Navyše sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti ani len netvrdil, že by jeho majetkové pomery mali odôvodňovať potrebu ustanoviť mu právneho zástupcu zo strany ústavného súdu

21. Pretože neboli splnené spolu dva z troch predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (pričom na ustanovenie právneho zástupcu musia byť splnené všetky tri, pozn.), žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovел (bod 2 výroku rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu